

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

การศึกษาและวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจึงกำหนดวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการมีส่วนร่วมในการออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) โดยมีรายละเอียดของวิธีวิจัยแต่ละวิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร ซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ คือ กฎหมายที่นำมาใช้บังคับเพื่อจัดการการใช้ประโยชน์ตลอดจนการจัดการดูแลรักษา คู่มือป้องกันที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันและกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นหลักการ และทฤษฎีรวมทั้ง รายงานวิจัย ตำรา และบทความทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยข้อมูลเอกสารที่ได้มานำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ได้กำหนดหัวข้อของข้อมูลเอกสารที่เก็บรวบรวมประกอบด้วย

1.1 แนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

แนวคิด

- 1) การบริหารจัดการ
- 2) นโยบายสาธารณะ
- 3) ประโยชน์สาธารณะ
- 4) สิทธิชุมชน

หลักการ

- 1) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) หลักการกระจายอำนาจ
- 3) หลักการปกครองตนเอง
- 4) หลักการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด
- 5) การเฝ้าระวัง

ทฤษฎี

- 1) ทฤษฎีอำนาจรัฐ

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประกอบด้วย

กฎหมายต่างประเทศ

- 1) กฎหมายเครือรัฐออสเตรเลีย (Local Government Act 1993)
- 2) กฎหมายสหรัฐอเมริกา (Federal Land Policy and Management Act of 1976 (FLPMA))
- 3) แผนการจัดการพื้นที่นครซิดนีย์ (Generic Plan of Management, At the City of Sydney, 2006)

กฎหมายไทย

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- 2) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ว่าด้วยทรัพย์สิน
- 3) ประมวลกฎหมายที่ดิน พระพุทธศักราช 2497
- 4) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 รวมทั้ง
 - (1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเปลี่ยนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากการใช้เพื่อประโยชน์อย่างหนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง พ.ศ. 2543
 - (2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการมอบหมายให้สภาตำบล หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือในการดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง พ.ศ. 2543
 - (3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553
 - 5) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547
 - 6) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

7) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

8) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 แก้ไขเพิ่มเติม โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2515) และพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2535

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน นักวิชาการด้านที่ดิน องค์กรส่วนราชการและองค์กรส่วนเอกชนในพื้นที่ศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามประเด็น สัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าและดำเนินการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากร สัมภาษณ์

2.1 ประชากรสัมภาษณ์

การวิจัยกำหนดประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย

- ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชน 5 ท่าน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกมนตรีเทศบาลตำบล นายกเทศรเทศบาลเมือง และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานละ 1 ท่าน
- ตัวแทนสำนักงานที่ดินจังหวัด 1 ท่าน
- ตัวแทนสำนักโยธาและผังเมืองจังหวัด 1 ท่าน
- ตัวแทนสำนักบริหารปกครองท้องที่ 1 ท่าน
- ตัวแทนกองบริหารจัดการที่ดิน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1 ท่าน

2.2 ประเด็นสัมภาษณ์

เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเชิงสนทนาระหว่างประชากรสัมภาษณ์กับผู้วิจัยตามประเด็น เกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยกำหนดไว้และมอบให้ประชากรสัมภาษณ์เป็นการล่วงหน้า แยกเป็นประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- 1) ปัญหาการใช้ประโยชน์พื้นที่สาธารณสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และผลกระทบ
- 2) วิธีการแก้ไขเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
- 3) การกำหนดประเภทประโยชน์พื้นที่สาธารณสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่ให้ประชาชนใช้ร่วมกัน

- 4) ความคิดเห็นต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการกำหนดประเภทประโยชน์พื้นที่สาธารณะสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
- 5) แนวคิดในการให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดประเภทประโยชน์ที่จะใช้ร่วมกันและกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์
- 6) รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับการจัดการ การใช้ประโยชน์ในที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
- 7) ปัญหาและข้อจำกัดของอำนาจและหน้าที่ขององค์กรในการจัดการดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
- 8) มาตรการที่เหมาะสมสำหรับการจัดการที่สาธารณะประโยชน์สำหรับประเทศไทย
- 9) ความคิดเห็นต่อ การจัดทำกฎหมายต้นแบบในการจัดการที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และหากจะจัดทำกฎหมายต้นแบบควรมีโครงสร้างและเนื้อหาของกฎหมายประกอบด้วยด้านใดบ้าง
- 10) จากประสบการณ์มีตัวอย่างประเทศใดที่มีการจัดการที่สาธารณะประโยชน์ที่น่าจะใช้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม
- 11) ข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำอื่น ๆ ที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

3. การมีส่วนร่วมออกแบบ – ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design)

การวิจัยนี้ที่วัตถุประสงค์ที่จะจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการพื้นที่สาธารณะประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ ซึ่งวิธีการจัดทำเป็นกฎหมายที่คืบหน้าสมควรที่จะให้ผู้มีส่วนได้เสียในการมีส่วนร่วมออกแบบกฎหมายในฐานะที่จะเป็นผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อจะทำให้ได้ตัวต้นแบบกฎหมายที่มีได้มาจากผู้วิจัยเท่านั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) ในบริบทของการวิจัยทางกฎหมาย คือ การที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับกฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้เข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบสาระสำคัญของบทบัญญัติกฎหมาย ที่เห็นว่าควรจะให้ให้มีบัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งวิธีการนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีการนำไปใช้เป็นที่วิพากษ์การวิจัยที่มุ่งต่อการจัดทำเป็นต้นแบบ หรือรูปแบบ (Model) จากการวิจัย สำหรับการวิจัยนี้ได้นำเอาแนวคิดการวิจัยจาก (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560, หน้า 11) ที่กล่าวว่า การวิจัยหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยมีหน้าที่ในการนำเอาคำตอบจากการใช้วิธีวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ และวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้สำหรับการจัดทำกฎหมาย

ให้เป็นกฎหมายที่เหมาะสมต่อการบังคับใช้ ทั้งนี้เพราะกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้และการปฏิบัติตามเพราะกฎหมายมักมุ่งเน้นไปสู่การบังคับและมีกำหนดโทษที่จะทำให้มีการยอมทำตามเพราะกลัวการถูกลงโทษจึงส่งผลให้มีการพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายเป็นประโยชน์ในแง่ของการตีความ กฎหมายที่ดีจึงควรจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถใช้นิติบัญญัติได้จริง ด้วยเหตุนี้ การจัดทำกฎหมายต้นแบบของ การวิจัยนี้จึงนำเอาวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) มาใช้โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้อง

ประชากรผู้มีส่วนได้เสียแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสม ดังนั้นประชาชนที่จะอยู่ในแต่ละกลุ่มจึงประกอบด้วย

ประชากรกลุ่มเฉพาะ มี 4 กลุ่ม รวม 16 คน คือ

- ผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชน จำนวน 4 คน
- นักวิชาการด้านประโยชน์สาธารณะ จำนวน 4 คน
- เจ้าหน้าที่ภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทนจำนวน 4 คน
- เจ้าหน้าที่ภาครัฐในส่วนของสำนักงานที่ดินจังหวัด กองบริหารจัดการที่ดิน และสำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด จำนวน 4 คน

กลุ่มประชากรเฉพาะมี 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและความต้องการที่จะให้มีในกฎหมายต้นแบบในการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามแต่ประสบการณ์ที่มีอยู่แต่จะเป็นความตัวแบบที่มาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเดียวกัน ดังนั้นต้นแบบที่จะได้จึงมาจากผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 4 กลุ่มเฉพาะซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้

กลุ่มประชากรผสม มี 4 กลุ่ม เป็นการแยกประชากรกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผสม ดังนั้นกลุ่มผสมจึงมีประชากรจากผู้นำชุมชน และตัวแทนชุมชน นักวิชาการด้านประโยชน์สาธารณะ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ แยกเป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้แทน และ ผู้แทน สำนักงานที่ดินจังหวัด กองบริหารจัดการที่ดิน และสำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด โดยมีหลักการและเหตุผลของการมีกลุ่มผสม คือ การให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมาร่วมอภิปรายตามความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายซึ่งอาจสอดคล้องกันหรือแตกต่างกันก็ได้แต่ในแต่ละกลุ่มจะต้องมีข้อสรุปของกลุ่ม

3.2 ขั้นตอนในการดำเนินการ มีดังนี้

การเตรียมความพร้อม ด้วยการกำหนดประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์ในแต่ละส่วนงาน และมีหนังสือเชิญประชากรให้เข้ามีส่วนร่วมออกแบบสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกแบบประกอบด้วย กระดาษสำหรับเขียนคำตอบเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มทุกกลุ่ม ปากกาสำหรับเขียนคำตอบ

การดำเนินการ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือช่วงเช้า เป็นการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม ช่วงบ่าย เป็นกลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม ทั้ง 2 ช่วงแม้กลุ่มประชากรจะแตกต่างกัน แต่ก็ใช้ประเด็นหรือหัวข้อที่จะให้ออกแบบเดียวกัน การดำเนินการทั้ง 2 ช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่นำเสนอคำตอบของกลุ่มตนต่อที่ประชุม โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการมีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นที่เป็นหัวข้อสำหรับให้กลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ร่วมออกแบบตามหัวข้อที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่มในชุดแรก แยกกันดำเนินการร่วมออกแบบ ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน พร้อมหาข้อยุติของคำตอบของกลุ่มในแต่ละประเด็นที่กำหนดไว้ โดยมีผู้วิจัยอยู่ประจำแต่ละกลุ่ม ที่น่าจะอำนวยความสะดวกในการจดเนื้อความที่ได้จากการออกแบบของแต่ละกลุ่ม เป็นคำตอบจากการตกลงร่วมกันภายในกลุ่มนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มประชากรเฉพาะ นำเสนอรูปแบบที่จัดทำขึ้นมาแล้วต่อที่ประชุมเพื่อรับฟังและรับรู้รูปแบบของกลุ่มตน

การดำเนินการขั้นตอนที่ 1 - 3 จะใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งโดยปกติจะเป็นช่วงเวลาเช้า

ขั้นตอนที่ 4 จัดกลุ่มประชากรใหม่อีกครั้งเป็นกลุ่มประชากรผสมที่มาจากตัวแทนของประชากรกลุ่มเฉพาะมารวมเป็นกลุ่มใหม่ ได้ 4 กลุ่ม และดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 - 3

ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาเท่ากับขั้นตอนที่ 1 - 3 คือ ประมาณ 2 ชั่วโมง ดังนั้น การดำเนินการจึงเป็นช่วงบ่ายในวันเดียวกันเพื่อจะได้ความต่อเนื่องของความคิด เมื่อได้คำตอบของรูปแบบมาแล้ว ผู้แทนกลุ่มจะนำเสนอแบบที่ร่วมกันจัดทำโดยเสนอต่อที่ประชุมเช่นเดียวกับการดำเนินการในช่วงเช้า โดยคำตอบที่ได้จากกลุ่มประชากรชุดที่ 1 และชุดที่ 2 นี้ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบในรูปแบบของตารางเปรียบเทียบ และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่จะเป็นการยืนยันสาระสำคัญของ กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ ทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ร่วมกันเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันต่อไป

5. การจัดทำกฎหมายต้นแบบ

วิจัยฉบับนี้มี แนวคิดกฎหมายเกี่ยวกับ การจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาการใช้ประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันที่ผิดประเภท ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ปัญหาการขาดเอกภาพและการบูรณาการขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การดูแลรักษาและมาตรการในการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จึงนำไปสู่การวิเคราะห์หลักการ ทฤษฎีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน รวมถึงการวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดทำเป็นร่าง Model กฎหมายการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย ประเภทการใช้ประโยชน์ที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้มีสิทธิใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน องค์กรและกระบวนการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน มาตรการที่นำมาใช้ในการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

จากสาระสำคัญของโครงสร้างกฎหมายต้นแบบว่าด้วย การจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลจากเอกสารที่ทบทวนและวิเคราะห์ รวมทั้งการเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อให้สามารถจัดทำเป็นร่างกฎหมาย เพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นประเด็นสำหรับการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Co-Design) ของกลุ่มประชากรที่ได้กล่าวมาแล้ว และภายหลังเมื่อได้จัดทำ Co-Design แล้ว จึงนำเอาข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขร่างกฎหมายอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งได้เป็นร่างกฎหมายต้นแบบในการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

6. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์และได้จัดทำกฎหมายต้นแบบในการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว เพื่อเป็นการยืนยันความครบถ้วนเหมาะสมของกฎหมายต้นแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ได้จากการศึกษาและวิจัยไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นด้วยการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ดังกล่าว โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน จำนวน 50 คน ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ได้แก่

- กลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในองค์กรและหน่วยงานรัฐผู้ดูแลรับผิดชอบ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักบริหารปกครองท้องถิ่น

- กลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

- กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

- กลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เช่น ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

ในการนี้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะทำให้ผู้วิจัยสามารถนำเอาข้อคิดเห็นที่ได้ไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น